

Omtale av doktoravhandling

Amna Mahmood. 2025. *Islam, Social Media and Religious Change: A Study of Multidimensional Decolonial Muslim Feminist and Queer Initiatives in Scandinavia*. Universitetet i Oslo

AV RONALD MAYORA SYNNES, UNIVERSITETET I AGDER

Den 31. januar 2025 disputerte Amna Mahmood på ph.d.-programmet ved Universitetet i Oslo. Avhandlingen er en monografi på 179 sider, fordelt på syv kapitler, og utgjør et betydelig bidrag til forskningen på islam, feminisme og religiøs endring i Skandinavia. Mahmood undersøker hvordan unge muslimer med interseksjonelle identiteter – særlig kvinner og skeive – engasjerer seg i religiøs og sosial kritikk gjennom digitale plattformer.

Analysedelen består av tre kapitler:

Kapittel 4: *Feminism in Islam: A Scandinavian Context*. Her diskuterer Mahmood ulike forståelser av feminisme i islam, og hvordan muslimsk feminisme står i forhold til vestlig feminisme. Kapitlet tematiserer sentrale spørsmål og viser hvordan feministiske perspektiver utvikles i en skandinavisk kontekst.

Kapittel 5: *Challenging Islamic Religious Authority in Scandinavia*. Dette kapitlet undersøker hvordan kvinner og skeive utfordrer religiøs autoritet i muslimske miljøer, blant annet gjennom digitale initiativer som Instagram-kontoen @muslimskkvindekamp. Mahmood analyserer hvordan disse aktørene skaper alternative kunnskapsrom og fellesskap.

Kapittel 6: *“Solidarity is Unconditional”: The Global Queer Movement Against the Israeli Pinkwashing of the Occupation of Palestine*. Her analyserer Mahmood hvordan skeive muslimske- og transorganisasjoner uttrykker solidaritet med Palestina, og hvordan homonasjonalisme og pinkwashing utfordres gjennom aktivisme på sosiale medier.

Avhandlingen kombinerer intervjuer, digitale tekster og feministisk metodologi, og viser stor etisk bevissthet i møte med en sårbar informantgruppe. Mahmood reflekterer grundig over forskerens posisjon og maktforhold i forskningsprosessen.

Denne avhandlingen utvider feltet ved å rette oppmerksomhet mot grupper som ofte har vært fraværende i norsk og nordisk religionsforskning – særlig skeive muslimer og ikke-organiserte religiøse aktører. Mahmood viser hvordan disse gruppene utfordrer patriarkalske og koloniale strukturer både innenfor muslimske miljøer og i majoritetssamfunnet.

Avhandlingen viser en sterk teoretisk forankring, med kritisk bruk av postkoloniale perspektiver og en tydelig utfordring av Habermas-tradisjonen.

Avhandlingen diskuterer også hvordan liberale idealer om likestilling og rettigheter kan brukes som verktøy for ekskludering og undertrykkelse. Ved å vise til Davis og West (2016) og Crenshaw (1989) fremhever Mahmood at feminisme i islam ikke bare handler om kjønn og seksualitet, men også om rasisme, islamofobi, imperialisme og hvithet, og at disse perspektivene er nødvendige for å forstå skeive muslimers erfaringer.

Et særlig sterkt aspekt ved avhandlingen er analysen av autoritet og motstand i digitale rom. Mahmood viser hvordan marginaliserte muslimske stemmer tar i bruk sosiale medier som mot-offentligheter, hvor de kan uttrykke tro, bygge fellesskap og skape arkiver for feministisk og skeiv muslimsk historie. Kapittel 6: “Solidarity is Unconditional”, som omhandler Instagram-aktivisme og respons på krigen i Gaza, tar opp en høyst aktuell problemsstilling og gir innsikt i hvordan digitale ytringer kan fungere som både politisk handling og fellesskapsbygging.

Under disputasen ble det diskutert hvordan avhandlingen kunne dratt nytte av en mer inngående teoretisk syntese, særlig med hensyn til hvordan ulike teoretiske perspektiver relaterer til hverandre. Likevel fremstår avhandlingen som et helhetlig og godt strukturert arbeid, med tydelig sammenheng mellom problemstilling, analyse og konklusjon.

Samlet sett utgjør Mahmoods avhandling et viktig bidrag til forskningen på islam, feminisme og digital aktivisme i Skandinavia. Den åpner for nye perspektiver på religiøs endring og interseksjonell motstand, og gir stemme til grupper som lenge har vært marginalisert i både forskning og offentlig debatt.